

Första läsningen: **Vish 9:13-18** (*Vem kan tänka ut vad Herren vill?*)

Denna läsning är en del av *Salomos stora bön om visdom* (Vish, kap. 9), en sentida (ca 100 f.Kr.) utveckling av kungens bön så som den förelåg i två liknande versioner, 1 Kung 3:6-9 och 2 Krön 1:8-10. Bönen kläds i en elegant form, motsvarande den grekiska filosofins stil århundradena före Kristus. *Sokrates* sade de kända orden att han visste att han inget visste. En liknande ödmjukhet får vi här: vi vet nästan inget jämfört med vad som finns att veta och vad man troligen kommer att veta längre fram i forskningens historia. Vishet är alltid en gåva från Gud. I Israel betydde vishet (*chokmá*) ungefär skicklighet, kunnighet, färdighet, självkontroll, vältalighet och god uppfostran, att "veta att skicka sig". I Nya testamentet likställs Visheten med Kristus: han är Guds egen vishet, lagens fullbordan, Ordet "genom vilket allt blev till" (Joh 1:1 ff). En kristen har del i den verkliga visheten, Guds hemlighet, Kristus. I honom finns vishetens alla skatter gömda (Kol 2:3).

Andra läsningen: **Filem v. 9b-10, 12-17** (*Ta tillbaka honom, inte som slav utan som en kär broder*)

Paulus personliga vädjan till slavägaren Filemon, där han satsar allt för att rädda slaven Onesimos, "hans barn" som han fött i sin fångenskap, är djupt rörande. Det togs med i Bibeln, därför att det är ett autentiskt Paulusbrev, fastän det är ett rent privatbrev utan medvetet teologiskt ärende. Läs detta korta brev i sin helhet! Slaveriet var i antiken en självklarhet. Vi tänker på bomullsplockare med fotboja. Men i antiken kunde slaverna vara allt ifrån "besjälade redskap" som utnyttjades värre än djur av ägaren till förnäma rådgivare och privatsekreterare med inflytande över politik och kultur; de var "bara" inte sina egna. De måste frigges eller friköpas av någon. Kristus har friköpt oss under slaveriet under synd och död. Han gjorde sig till vår slav och är därför vår nye Herre (Matt 20:28, Fil 2:7, 1 Kor 6:19 f). Inkarnationens paradox!

Evangelium: **Luk 14:25-33** (*Ingen av er kan vara min lärjunge om han inte avstår från allt han äger*)

Jesus är på väg till Jerusalem till den avgörande konfrontationen med sina motståndare. *Stora skaror* (v. 25) följer honom, men fattar de hur svår kampen blir? Här ska man kämpa mot sig själv också. Är de redo att sätta Jesu sak högre än familjen, äktenskapet, ja högre än sina egna liv, riskera att sluta som Jesus: att dela hans smälek, utanför lägret (Heb 13:13)?

Bättre att återvända hem nu än att börja på något de inte klarar av. Enligt *krigslagarna* i 5 Mos kap. 20 skulle de soldater som nyss hade gift sig, anlagt en trädgård eller var stridsodugliga slippa gå i krig. Segern beror hursomhelst alltid på Gud. Så kunde Gud säga till *Gideon* inför ett slag: *Du har för mycket folk med dig!* (Dom 7:2). Tänkte Jesus

här på detta? Hur som helst klarade ingen av lärjungarna av att leva upp till Jesus. Alla flydde redan i Getsemane (Mark 14:50).

Kravet om att ”hata” sig själv och sin familj (v. 26) återges hos Matteus mer försiktigt, som en varning mot att *älska* familjen *mer* än Jesus (Matt 10:37). Lukas vill framhäva hur *radikal* Jesus var. Ordet ”hata” betyder här att ta avstånd, distansera sig. Kanske ställer din familj sig i vägen för att du konverterar? Eller hotar de dig med utstötning om du går i kloster och *avstår från allt du äger* (jfr v. 33). Den heliga Teresia Benedicta (filosofen Edith Stein) fick se sin judiska mor gråta mer bittert än någonsin tidigare då Edith meddelade att hon blivit kristen. Sedan blev Edith nunna. 1942 fördes hon av Gestapo till gaskammaren i Auschwitz.

Vi är inte alla kallade till martyriet. Men vi ska prioritera Jesus i allt och framför allt. Om det skulle kosta oss allt vi äger – hellre det än förneka honom.

MÅNDAGEN I 23 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Kol 1:24-2:3** (*Jag förkunnar den hemlighet som har varit fördold i alla tider*)

Att sitta i ett antikt romerskt fängelse med en möjlig dödsdom framför sig var inget nöje, och det var det absolut inte heller för Paulus. Men tanken på att han gjorde det för kyrkans, för läsarnas, för vår skull, glädde hans själ. Det var en bekräftelse på hans gemenskap med Kristus i liv och död. *Vad som ännu fattas i Kristi lidanden, det lider jag i mitt eget kött, för hans kropp, som är kyrkan* (v. 24). Det var inte Paulus som korsfästes för oss (1 Kor 1:13), men Paulus i järnbojor vet att hans plågor blir till nytta för kyrkans medlemmar. Hur? Genom att kyrkan är en enda kropp, med Kristus som sitt huvud (jfr 1 Kor 12:12-27). Gör en del av kroppen något som behagar Gud, så blir det alla kroppsdelarnas gemensamma egendom. I *de heligas samfund* som vi bekänner oss till i trosbekännelsen är allt gemensamt, också det förtjänstfulla. Därför uppoffrar vi katoliker våra lidanden i förening med Jesu korsoffer, som botgöring för oss själva eller för avlidna. *Att lida i andras ställe* är just vad Jesus gjorde, och alla helgon följer honom, *de som kommer ur det stora lidandet* (Upp 7:14), martyrerna och bekännarna. Paulus ber oss i Rom 12:1 att – som han skriver – *frambära oss själva* (ordagrant: våra kroppar) *som ett levande och heligt offer som behagar Gud*. Så bar han själv i sin kropp *Jesu död* (jfr 2 Kor 4:10-11). Den yttersta kärleken är att *bli lik Jesus i en död som hans* (Fil 3:10; Joh 15:13). Paulus påstår inte att något ”fattas” i Jesu frälsningsverk. Men precis som Jesus tog emot stöd av Simon från Kyrene (Mark 15:21) för att bära korset, så låter han oss, sina händer och fötter på jorden i dag, vara med och genomborras för *att låta Guds ord nå sin fullbordan* (v. 25).

Evangelium: **Luk 6:6-11** (*De ville se om han skulle bota någon på sabbaten*)

Innan vi snabbt dömer ut de skrifflärda och fariseerna i denna text kan vi fundera över om vi inte själva ignorerar mänsklig nöd! Vi har utmärkta argument för att inte hjälpa: ”Den här mannen är inte döende – det är knappast frågan om *att rädda liv eller att utsläcka liv* (v. 9). Det där kan mycket väl vänta tills i morgon och behöver inte störa vilodagens frid!” Men vi är hycklare: om vi själva eller vår egendom behöver något, då ordnar vi det även på vilodagen (Matt 12:11-12).

Jesu fråga till sina motståndare är vad Gud har tänkt sig med vilodagen. Vad är dess syfte? Men de är här för att spionera och leta fel hos Jesus och har ingen lust att agera i hans dialogpredikan. De säger inget men tänker säkert: ”Vilken provocerande dum fråga. Sabbaten är till för att respekteras! *Gott* är att göra så. *Ont* är att bryta mot budet genom att arbeta, även om det rör sig om en läkares arbete! Det vet Jesus och det behöver han inte fråga oss om. Han gör narr av både oss och Guds lagar för Israel!” Deras förhårdelse är stum. Den kan bara hata. Då ger Jesus själv svaret. En enkel gest: Jesus sätter den sjuke i allas centrum, en hand räcks bedjande ut mot Jesus som en stilla trosbekännelse, handen rör på sig och är frisk. Motståndarna blir rasande och börja lägga planer mot Jesus. Det får man tydligen göra på sabbaten!

Min fader verkar ännu i denna stund, och därför verkar också jag (Joh 5:17).

TISDAGEN I 23 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Kol 2:6-15** (*Gud har gjort er levande tillsammans med Kristus*)

Paulus framhåller *korsets vishet* (jfr 1 Kor 1:18 - 2:16), inga andra läror kan frälsa från vårt *skuldebrev*. Bara Jesus kunde det. Skulden är nu **spikad på korset** (v. 14).

Evangelium: **Luk 6:12-19** (*Jesus bad natten igenom och valde ut sina tolv apostlar*)

En ny etapp i Jesu strategi. Det går inte att komma tillrätta med de religiösa ledarna, Guds folk ska återuppbyggas från grunden. Patriarken Jakob, som också hette *Israel* (1 Mos 32:28), var fader till de tolv stammarna som först utgjorde detta folk. Det nya Israel ska också byggas på tolv män. Men vilka? Inför det viktiga beslutet drar sig Jesus undan. Hans bön är mycket personlig (Jesus ber nästan alltid ensam), ja inget kan ersätta den personliga bönen där vi själva står inför Gud. De utvalda apostlarna listas i v. 14-16, Petrus först och Judas sist, som vanligt. Den andre Judas (den gode) bör vara bror till aposteln Jakob den yngre, ordet ”son” i v. 16 kan också läses som ”bror”. Matteus och Markus kallar honom för Taddaios (för att skilja honom från förrädaren Judas?) – det var vanligt att ha både ett judiskt och ett grekiskt namn (som t.ex. Saul/Paulus). Den nya organisationen välkomnar folk överallt ifrån. Nyfikna kommer ända från Tyrus och Sidon (utanför Palestina, v. 17).

Var inte rädd ... Jag har gett dig ditt namn, du är min (Jes 43:1).

ONSDAGEN I 23 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Kol 3:1-11** (*Ni har dött med Kristus: döda därför det jordiska hos er*)

Är du svensk? Möjligen, men du är först och främst *kristen*. I urkyrkans gemenskaper var det likgiltigt vad man var, slavar var som fria (v. 11; jfr Filem). Vi lever redan nu osynligt hos Gud (v. 3). Lika bra att *dö bort* från allt som försvårar detta liv (v. 5-9).

Evangelium: **Luk 6:20-26** (*Saliga ni som är fattiga, ve er ni som är rika*)

Här börjar ett tal som motsvarar Matteus *bergspredikan* (Matt kap. 5-7). Hos Lukas äger det rum vid foten av det berg som Jesus har bett på under natten (se läsningen i går). Det finns inga sakliga motsatser mellan Lukas korta och Matteus långa version. Det går inte att avgöra om Matteus har lagt till något eller om Lukas har förkortat något i en ”ursprunglig” version. Lukas fyra saligprisningar lämnar inga tvivel om *vem* de folkmassor är som uppsöker Jesus: det är de fattiga, hungrande, sörjande och utstötta från alla håll. Men stämningen på slätten är säkert god. Jesus uppmanar faktiskt till *dans* (v. 23). Allt ska vändas upp och ner, lovar Jesus de hoppfulla massorna. Samma omvälvning proklamerade hans moder (Luk 1:52). De rika som retoriskt anropas (*varnas*) i v. 24-26 (jfr Jak 2:5-7; 5:1-5) är knappast närvarande. Några sådana läser kanske Lukas rader just nu. Det är Jesu blick vi möter. Stäng boken, låtsas som inget – och mist din själ!

Inte ens i den mörkaste dal fruktar jag något ont, ty du är med mig (Ps 23:4).
--

TORSDAGEN I 23 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Kol 3:12-17** (*Ni skall ha kärleken, det band som ger fullkomlighet*)

Du som är kristen är **en präst som ska förrätta en andlig gudstjänst** (Rom 12:1; *Katolska kyrkans katekes*, nr. 1546). I din sakristia (prästens omklädningsrum) hänger liturgiska dräkter i vackra färger. Vilka ska du ta på dig? Först klär du dig i *innerlig medkänsla, ödmjukhet, mildhet och tålamod*. Sedan i en mantel av *överseende och förlåtelse*. Du binder ihop dräkten med ett bälte, *kärleken, fullkomlighetens band*. Så träder du ut i kyrkan, tacksam i hjärtat, med Kristi ord och hymner på dina läppar.

Evangelium: **Luk 6:27-38** (*Var barmhärtiga, så som er fader är barmhärtig*)

Här får ett nytt folk en ny lag. Budet att älska sina fiender är redan antytt i Gamla testamentet (2 Mos 23:2-9; jfr Ords 24:17; 25:21) men framförs här med helt ny emfas. Jesu kärleksbudskap är gränslöst, han vill inte ens skydda sig mot utnyttjande. Den som mister både manteln och skjortan står naken kvar! (v. 29). Helgon som Franciskus av

Assisi och Johannes av Kety (Kraków) levde upp till det, men är detta inte långt mer än *den gyllene regeln* (v. 31) kräver? Jublar de förtryckta massorna när Jesus säger att de ska besvara misshandel och rofferi med godhet? Att de ska låna ut till de ännu fattigare som inte kan betala tillbaka? Gud är *god mot de otacksamma och onda* (v. 35; jfr Hos 11:9; Ps 103:8 f; Mik 7:18-19). Jesus vill säga: *bli som Gud!* Vi ser framför oss hur alla blir undrande tysta. Ett allvar sänker sig över slätten. Vilka fiender ska vi älska? Lukas texter nämner ofta *samarierna* som alla såg ner på (Luk 9:51-56; 10:25-37; 17:11-17; Apg 8:4-25). Han betonar även att kärlek är att *dela ägodelar med utsatta* (t.ex. i Luk 6:35).

OBS: Jesus vill inte ta *rättvisan* ifrån oss. En kvinna som misshandlas av sin man ska inte vända andra kinden till. Rövare ska inte få härja fritt. Vi ska inte tolerera skottlossningar på våra gator. Men ondskans kretslopp ska brytas och det gör man inte genom mer ondska. Jesus vill se ett nytt konstruktivt sätt att ta hand om konflikter och brott där man inte vill förinta motparten. Man måste *bli god* för att kunna *göra gott*. Sluta döma och fördöma: alla har en bakgrund och kan förvandlas till bättre människor. Inse hur vi alla lever av förlåtelse. Jesu bud är djupt *förnuftiga*. Rättvisan i all ära, men när allt kommer omkring finns inga alternativ till den kärleksfulla grundinställningen som måste vara utgångspunkt. Det hade kunnat vara vi som drabbades av brott, men vi hade även kunnat vara förövarna!

Han handlar inte mot oss som vi förtjänat... ger oss inte våra synders lön (Ps 103:10).

FREDAGEN I 23 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **1 Tim 1:1-2, 12-14** (*Jag var en hädare men mötte förbarmande*)

Fram tills tisdag i nästa vecka läser vi ur Paulus första brev till sin nära medarbetare Timotheos. Detta och det andra brevet skrivs väl från fängelset i Rom. Det kan vara de två allra sista breven av Paulus hand. Paulus ser tillbaka. Som ung var han den hänsynslöse kyrkoförföljaren, *Saulus*, i grunden en *hädare* (v. 13), dvs. blasfemisk, ty att förakta Jesus är att förakta Gud. Messias är verkligen Gud. Det är nu självklart för honom (jfr Rom 9:5; 2 Thess 1:12; Tit 2:13).

Evangelium: **Luk 6:39-42** (*Kan väl en blind leda en blind?*)

Övermod är ett tacksamt ämne för komik. En blind tror han är världsbäst guide och trillar i ett hål. En elev tror han är duktigare än sin lärare – hur blir den lektionen? En omtänksam läkare vill ta bort en träflisa som flugit in i ett öga vid en arbetsolycka, men se upp – vad groteskt! – doktorn står själv där med *en bjälke* i ögat! Det här är pedagogiskt teater i ren form. Jesu undervisning väckte säkert både tårar och skratt.

Inget skoj utan allvar. Det gäller att vara *seende i andlig bemärkelse* om man vill vara andlig vägledare. Jesus syftar på de religiösa ledarna som nu redan har avvisat honom (jfr

de ”blinda” skriftlärda och fariseer i Matt 15:14; 23:16-19). För att se sig själv rätt måste man släppa illusioner. Det kostar. Lukas tolkar antagligen bjälken i ögat som *egoistiskt klängande vid rikedom*. Jag uppfattar t.ex. mina materiella privilegier som ett mindre moraliskt problem, men jag är bra på att förstora upp andras småsynder. En grotesk blindhet! *Nej, lär dig att avstå från det du har innan du gör dig till lärare i Guds vilja!* (jfr Luk 5:11; 14:33; 18:28; Apg 2:41-47; 4:32-37).

Man måste alltid börja med sig själv. Med lite självironi behöver det inte bli tråkigt.

Förslag till fredagsoffer: be för alla oss som förklarar Bibeln att vi må leva som vi lär.
--

LÖRDAGEN 14 september

DET HELIGA KORSETS UPPHÖJELSE, fest

I dag är 320 ”upphöjdes” (visades offentligt) de träbalkar som den första kristna kejsarinnan Helenas ”arkeologer” hittade vid Golgota och som identifierades som Jesu kors och femton år senare firades invigningen av de två basilikorna Anastasis och Matryrion intill Huvudskalleplatsen. DET HELIGA KORSETS UPPHÖJELSE. Det är nu fyrtio dagar sedan vi firade *Kristi förklarings fest*. Detta datum, 6 augusti, blev valt därför att Kristus enligt traditionen hade förhärligats på berget fyrtio dagar före sin korsfästelse. Kristi härlighet blir synlig på berget, men manifesteras också paradoxalt på korset, till synes *sub contrario*, i det som verkar vara motsatsen.

Festdagens läsningar för oss rakt in i korsets mysterium. Kristus förklarar i dagens evangelietext (Joh 3:13-17) *kopparormen i öknen*. De syndiga israeliterna kunde se upp till den och så få hälsan åter (och samtidigt bli förlåtna; 4 Mos 21:4-9). Ormen är en bild av det kors han själv skulle *upphöjas* på för vår skull. *Så älskade Gud världen, på just detta sätt. Han var agápe, kärlek* (1 Joh 4:16), kallt avvisad, blodigt slagen och fastspikad av dem som han ville sträcka ut armarna till. Läsningen ur Filipperbrevet (Fil 2:6-11) ger oss samma bild: Guds Son lämnar sin himmel och går in under våra villkor, medveten om att han slås ner av den död mänskligheten drar över sig för sina synder. *Crux probat omnia* – det är ett gammalt ord av Martin Luther som kan översättas med: *Korset bevisar allt*. Bevisar vad? *Hur långt Gud i sin godhet är beredd att gå för var och en av oss!* Korset är hoppets och glädjens tecken. *Crux probat omnia* – det kan även översättas med *korset testat allt*: är dina och mina kärleksgärningar äkta? Står vi fasta vid det som vi vet är rätt också när motgångar tornar upp sig – eller flyr vi när vi ser vargen komma (jfr Joh 10:12)?

Visa din tro genom att bära ett kors kring halsen! ”Om någon vill gå i mina spår måste han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig” sa Jesus (Matt 16:24). Är ditt liv hårt? Du ansvarar för dina egna axlars börda, och den kan vara tung. Må du få känna trösten att

veta att du bär allt tillsammans med Jesus. Han bär hela världen. Med ofattbar styrka kan den Korsfäste säga: ”Mitt ok är skonsamt och min börda är lätt” (Matt 11:30).

Vi bör be om att i vår dödskamp blir tröstade av bilden av Herrens kors framför oss, det som vi under vårt liv har vänt oss till för att få styrka, och som vi har försökt att efterlikna genom att anstränga oss i hans tjänst. Detta kors kommer att skydda oss mot alla onda andars anslag och rycka oss undan deras makt.

Särskilda läsningar denna dag: 4 Mos 21:4-9 eller Fil 2:6-11, samt Joh 3:13-17
--